

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. Vtrum Peccatum sit infinitæ Malitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CONTROVERSIARVM
THEOLOGICARVM

LIBER IV.
DE INCARNATIONE
ET
SACRAMENTIS.
TRACTATUS I.
DE INCARNATIONE.
CAPVT I.
DE NECESSITATE INCARNATIONIS.
CONTROVERSIA I.

Virum Peccatum sit infinite malitia.

Proterat hæc quæstio tractari in secundo libro cum ageretur de Peccatis. sed vsu jam recepto translata est in hunc locum, occasione doctrinæ satis communis, asserentis, ex infinitate malitiæ peccati, & non aliter, posse Necessitatem Incarnationis seu satisfactionis infiniti valoris pro peccato generis humani probari. Preliminaris ergo seu præjudicialis quæstio est, An peccatum sit, aut possit esse infinita Malitiæ: quod si negabitur, prout negabitur, videndum

deinde erit, an ex alio capite fuerit ad finem redemptionis nostræ Necessaria Incarnatio: quod idem est ac querere, an Creatura pura posset satisfacere pro peccato, cum ejus Malitia sit tantum Finita. Pro resolutione prioris quæstionis

2. Supponendum est 1. Christi opera habuisse ex duplici capite condignitatem ad delendum peccatum generis humani, videlicet in genere Satisfactionis, & in genere Meriti. Discrimen utriusque declarabitur in progressu. Hoc inquam nunc supponimus, infra probandum; Si enim Christi satisfactio non fuisset condigna & sufficiens,

K k k

sufficiens, inepta esset præsens quaestio, vtrum fuerit Necessaria.

Supponendum 2. In peccato posse considerari tres Formalitates diversas, ab invicem separabiles, & licet non perfecte & reciproce, ab invicem præscindibiles. Prima est, quod sit contra legem vel præcipientem, vel prohibentem. Secunda, quod sit Voluntaria aversio ab ultimo Fine, & ab æterna felicitate. Tertia, quod sit offensa & contemptus quidam divinæ Majestatis, Excellentiae & amicitiae ejusdem. Hæ porro formalitates in peccato repertæ, pariunt diversos effectus morales. Nam peccatum vt habet primam formalitatem, infert Reatum Pœnæ & supplicij subeundi: & hæc formalitas reperitur etiam in peccato Veniali. Prout peccatum habet secundam formalitatem, infert privationem ultimi Finis, non quidem per modum supplicij, sed præcisè quatenus non erat positum Medium Necessarium ad ultimum finem consequendum: quo modo averteretur aliquis ab ultimo fine, si apprehenderet aliquam actionem esse necessariam ad ultimum finem, eam tamen voluntariè ommitteret, eò quod arbitraretur, ultimum finem esse sibi aliunde impossibilem, ex defectu vel impossibilitate alterius ejusdam Medij etiam necessarij. Denique tertia formalitas infert in Persona offensam Jus ad rationabilem aversionem ab offendente, & Jus tractandi eum vt inimicum, in offendente verò infert obligationem satisfaciendi & placandi offensum, seu tollendi Jus rationabilis aversionis. De hac tertia formalitate dubitatur, an reperiatur propriè in peccato Veniali, & videtur negandum cum S. Thoma, quem sequitur Suarez d. 4. s. 11. §. dico tamen primo. & alij Recentiores. Quia peccatum Veniale non est contemptus divinæ amicitiae, quam non dissolvit, ac proinde non præbet Deo titulum aversionis; nec parit obligationem satisfaciendi pro offensa: imò non est materia satisfactionis propriè dictæ pro culpa, sed solum pro pœna, cuius reatum contraxit per primam formalitatem, quatenus est transgressio legis. Præbet quidem peccatum Veniale Deo titulum negandi aliquos favores majores quos exhibuisset non peccanti: sed hæc non est aversio propriè dicta, nec tollitur per satisfactionem, sed per actus meritorios, quibus homo illos favores iterum promeretur.

3. Supponendum 3. cum P. VVadingo d. 1. dub. 3. n. 34. Peccatum mortale ex duplici capite promereri pœnam, nempe, & quatenus est transgressio Legis, & quatenus est offensa Dei. Quatenus est offensa Dei meretur pœnam æternam, & eatenus infinitam, quatenus æternitas à parte post est aliquo modo infinita. Quatenus autem præcisè est transgressio Legis, meretur insuper aliquam pœnam, non quidem æternam, sed temporalem; & hanc etiam in inferno cessare docet idem Auctor, de quo nos diximus in secundo libro. Ratio prioris est, quia ex transgressione Legis oritur in Legislatore, exercente Justitiam Vindicativam, jus puniendi

transgressorem pœnâ commensuratâ & proportionatâ transgressioni Legis. Hujus autem transgressiois malitia commensuratur cum bona illa, quod Legislator per obsevntiam legis intendit: hoc verò bonum non est bonum infinitum, vt patet: ergo nec malitia transgressiois est infinita, ne quidem secundum quid, in eo scilicet, quo contemptus divinæ amicitiae est malitia infinita secundum quid, vt dicemus: ergo non meretur pœnam æternam, quæ est infinita secundum quid. Ratio posterioris, nempe, quod meretur pœnam temporalem, est hæc: quia de his est, quod remissâ pœnâ æternâ, adhuc remaneat, vt se loquendo, reatus pœnæ temporalis: hujus autem rei nulla commodior ratio reddi potest, quam dicendo cum quodam Recentiore Hispano, quod peccatum, vt est transgressio legis, & vt respectu à Justitia vindicativa, mereatur pœnam temporalem, quæ remaneat, sublatâ pœnâ æternâ, & propter contemptum divinæ Majestatis, & amicitiae ejusdem: quare rectè dicitur, non ex arbitrio Dei, sed ex natura rei remanere hujusmodi pœnam temporalem.

Præsens itaque controversia procedit de formalitate offensa divinæ, de qua queritur, an simpliciter infinita malitia. Affirmant Gonet, Capreol. Didacus Alvarez, Hurt. Mendosa, Cornink, Martinonius, VVadingus, Bernald. Communius tamen RR. negant.

4. DICO, Malitiam peccati non esse simpliciter infinitam, sed solum secundum quid. Esse infinitam secundum quid, colligitur ex infinitate personæ offensa. Quod autem non sit infinita simpliciter & absolute, loquendo de peccato Veniali, consentiunt adversarij; quod peccatum mortale est dissensio. Probatum sum Conclusio primò & sufficienter, ostendendo, præcipuum adversariorum argumentum esse ex numero eorum, quæ nimium probant, & ideo nihil probant. Argumentum eorum delinunt ex pœna quam meretur peccatum mortale; nihil enim, inquiunt, esset infinita malitia, non mereretur pœnam æternam: atqui meretur pœnam æternam: ergo est infinita malitia. Argumentum hoc infra solvemus, assignando aliam rationem hujus meriti. Nunc ostendendum est, plus probare quàm admitti possit ab adversarij: probaret, inquam, quod etiam actus meritorius procedens ab homine justo, esset infinita bonitas, quia meretur præmium æternum, nempe vitam æternam, vt definitum est in Tridentino Conc. sequens autem omnes negant: ergo etiam in adversariorum argumento negari potest.

P. Hurtadus Mendoza §. 19. duas respondones adhibet huic retorsioni. Primò, ait, respondere posse, nostra bona opera solum mereri condignam substantiam visionis beatæ, ipsam autem æternitatem illius non mereri. Rationem assignat, quia non aliter meremur Gloriam, nisi in quantum meremur gratiam habitualem: atqui æternitatem Gratiæ habitualis non meremur, quia hujus æterni-

nitatis pender à perseverantia & auxilio gratiæ finalis, quam nemo condignè meretur: ergo nec æternitatem gloriæ meremur condignè. Confirmat deinde hoc ipsum. æternitas Visionis non debetur, nisi in quantum debetur æternitas Gratia: quia Visio est effectus Gratia: sed æternitas Gratia non debetur: ergo nec æternitas Visionis.

5. Hæc tamen responsio est imprimis contra torrentem Doctorum, ut fatetur auctor, unde nec ipse acquiescit. Deinde impugnatur ratione. Si enim non meremur æternitatem visionis ex hoc capite, quia perseverantiam finalem in gratia non meremur, à qua pender æternitas Visionis, sequitur, nos non mereri substantiam Visionis de condigno, quod est contra ipsum adversarium. Sequela probatur. Nam visio beata ne quidem ad vnicum instans datur nisi dependenter à perseverantia finali: ergo si hoc obstat, quominus mereamur æternitatem Visionis, etiam obstat, quominus mereamur substantiam Visionis.

6. Ad argumentum verò Hurtadi facilis est responsio: sicut sub conditione meremur æternitatem visionis, ita etiam sub conditione meremur æternitatem Gratia, nempe, si in Gratia decesserimus: ergo purificatâ conditione meremur tam æternitatem Gratia quam Gloriæ. Imò hoc & non alio modo meremur penam æternam, nempe si in peccato decesserimus: ergo si purificatâ hac conditione meritum penæ æternæ est meritum malitiæ simpliciter infinita, etiam meritum Gratia & Gloriæ erit bonitatis infinita: hoc autem etiam adversarius negat: ergo pari jure negatur, peccatum esse malitiæ infinita.

7. Impugnatur responsio secundò. Concilium Trident. docet, nos nostris operibus in Gratia mereri vitam æternam: ergo non tantum meremur substantiam Visionis, sed ipsam quoque æternitatem.

Ad hoc responder Hurtadus, nos mereri quidem æternitatem, sed solum materialiter seu consecutivè, quatenus ex natura rei consequitur lumen gloriæ, quod connaturaliter petit durare æternum. Sensus proinde Concilij vult esse, nos mereri visionem, quæ connaturaliter est æterna.

8. Sed contra 1. Qui meretur essentiam rei, meretur etiam passiones & proprietates essentia: atqui æternitas est proprietas Visionis: ergo si meremur essentiam Visionis, meremur etiam æternitatem illius. Respondet Hurtadus n. 33. distinguendo majorem, quando passio addit multò majus beneficium, quàm sola essentia, & est divinitus separabilis ab essentia, negat majorem, quando verò non addit, & essentia sine passione est parvi momenti, concedit. Jam verò Visio etiam sine æternitate est res magni momenti: æternitas insuper addit magnum beneficium: ergo merendo visionem non hoc ipso meremur illius æternitatem.

Sed contra: Visio momentanea non esset præmium sufficiens ad allucandos SS. Martyres,

ut tormenta sustinerent: alluciebantur ab æternitate præmij: omne autem illud pertinet ad constitutionem præmij, quod est necessarium, ut sufficienter allucietur animus ad actus meritorios eliciendos, quorum obtinendorum gratiâ præmium est constitutum.

9. Secunda responsio P. Hurtadi ad nostram retorsionem est, negando quòd æternitas sit passio & proprietas Visionis, vultque, hanc solâ Dei misericordiâ concedi. Verum hæc responsio negat, quod omnes alij concedunt, & non satisfacit auctoritati Tridentini, & ulterius sic impugnatur. Sicut per peccatum mortale non tantum meremur substantiam inferni, sed etiam æternitatem illius, tamen si æternitas non sit proprietas penæ inferni, ita Theologi, quando asserunt, quòd mereamur æternitatem visionis, non se fundant in eo, quòd æternitas sit proprietas Visionis, sed quia vita æterna proponitur nobis per fidem ut præmium: ergo sive sit, sive non sit proprietas, dicendum est, habere rationem præmij.

10. Probatur nunc Conclusio 2. Si peccatum contineret malitiam infinitam, hæc sanè malitia non esset Infinita in quantitate aut numero, aut intensione: esset ergo infinitum in perfectione vel quasi perfectione, hoc est, in aliquo genere summum excogitabile: hoc autem est falsum: ergo non est malitia infinita. Sequela concedunt adversarij. Minor probatur. Illud est infinitum in aliquo genere, quo non potest in eo genere excogitari perfectius seu majus: quod principium omnes recipiunt, excepto Arriagâ: sed hoc non verificatur in malitia peccati: ergo &c. Declaratur illud principium. Infinitum in quantitate, numero, intensione, differt ab infinito in perfectione per hoc, quòd infinitum in intensione, quantitate & numero, constituitur per negationem termini intrinseci, hoc est: ad hæc infinita (si dari possent) sufficeret non habere terminum intrinsecum, hoc est, ultimum instans aut punctum terminativum, aut ultimum gradum, aut ultimum unitatem: hoc inquam sufficeret, etiam si haberet terminum extrinsecum, hoc est, etiam si illi posset superaddi aliqua unitas, gradus, palmus &c. At verò Infinitum in perfectione non constituitur per negationem termini intrinseci: Deus enim est infinita perfectionis, & tamen habet terminum intrinsecum, cum sit vnicus: constituitur ergo per radicalem negationem termini extrinseci, hoc est, exigit nullam esse excogitabilem perfectionem, cum qua non identificetur. Hoc posito probatur minor propositio. Vnum peccatum mortale est altero gravius: ergo habet terminum extrinsecum: & quia repugnat peccatum, quod sit omnium possibilium gravissimum, ideo quodlibet possibile peccatum habet terminum extrinsecum: ergo nullum est simpliciter infinitum.

11. Argumentum hoc, quod est ex mente S. Thomæ, non placet Arriagæ, qui sic argumentatur

tatur. Ponamus implicare omnem creaturam, immo omne Ens, etiam ipsum Deum, excepto homine: in tali casu homo (formaliter loquendo) non magis erit infinitus quam modò sit: per hoc enim quod cetera sint vel non sint possibilia, nihil accrescit (formaliter loquendo) nec decre- scit homini: atqui in illa hypothese careret ho- mo termino extrinseco: neque enim esset exco- gitabilis aliqua perfectio possibilis, quæ non esset in homine: ergo si nostrum principium verum esset, esset infinitus, quod tamen est falsum, & contra hypothesein.

12. Ad hoc argumentum patet responsio ex dictis. Non enim dicimus, infinitum con- stitui per negationem formalem termini extrinse- ci, sed per negationem radicalem, hoc est, per ta- lem entitatem, quæ exigat identificari cum omni perfectione excogitabili in certo aliquo genere. Jam verò Homo secundum rationem suam speci- ficam hanc exigentiam non habet, quia non exi- git habere identificatas omnes perfectiones possi- biles, neque hanc exigentiam haberet (formali- ter acceptus) in casu illius hypotheseis, quia formali- ter loquendo talis & non alius esset, quam est modò: ergo non esset magis infinitus quam est modò. Econtra Deus secundum rationem suam simpliciter simplici in specie, seclusa omni im- perfectione, & ideo est infinitè perfectus, nec ha- bet terminum extrinsecum. Pari igitur ratione, ut peccatum mortale, v. g. Homicidij, esset infi- nitè malitiae, deberet intrinsecè exigere continere malitiam Infidelitatis, odij Dei &c. atqui hanc exigentiam non habet: ergo non continet maliti- am simpliciter infinitam.

13. Ad argumentum nostrum aliter respon- dere conatur P. Conink, peccata esse quidem in- æqualis malitiae, si considerentur præcisè prout habent oppositionem cum dictamine rationis, seu sub conceptu peccati philosophici, non item si considerentur in ratione offensæ Dei: ut sic enim ait, omnia esse æqualia, nec vnum gravius alio. quia quatenus peccatum est mortalis offensæ Dei, æqualiter avertit à Deo.

Sed contra primò. Quia loquendo de aver- sione positiva & formali ac intrinseca ipsi pecca- to, & non tantum de aversione consistente in pri- vatione Gratiæ sanctificantis, sic inquam certum est, peccata inæqualiter avertere à Deo; Ratio est: quia quò difficilius redditur regressus ad Deum, eò est facta maior aversio: atqui aliqua peccata reddunt difficiliorem regressum ad Deum quam alia: ergo alia alijs magis avertunt à Deo. Major est clara. Minor probatur. Odium Dei reddit utique difficiliorem regressum ad Deum per illius amorem, quam furtum: item peccatum Infideli- tatis reddit difficiliorem regressum ad Deum, quam cetera peccata, quæ cum fide consistunt, quia Infidelitas tollit fidem, sine qua est impossi- bile reverti ad Deum.

14. Contra 2. Quia, ut argumentatur Card. Pallavicinus, ille magis avertitur à Deo, & magis offendit Deum, qui maiorem ejus in- gnationem voluntariè incurrit: Sed ex doctrina inæqualiter philosophicè peccantibus ille qui gravius peccat, voluntariè incurrit gravio- rem in gnationem Dei: ergo magis avertitur, magis Deum offendit. Minor probatur. Quia quò- do malitia philosophica peccati est in vno gravius, tunc à Deo magis prohibetur, & Deus prop- ter illud magis irascitur & indignatur: ergo est diffi- cilis reconciliabilis: ergo peccator est hoc più magis avertitur.

15. Probatur nunc Conclusio 3. Si pec- tum mortale contineret malitiam simpliciter in- nitam, hoc ideo esset, quia dignitas Personæ- sensæ, auget gravitatem ipsius offensæ, & per con- quens dignitas infinita auget gravitatem offensæ infinitum: atqui hæc ratio non probat inæqualitatem ergo &c. Minor probatur, & simul redditur ratio à priori nostræ Conclusionis. Dignitas Personæ- sensæ non auget gravitatem offensæ secundum- plam substantiam suæ dignitatis præcisè & imme- diatè, sed eatenus, quatenus existit intentionali- ter in mente ipsius offendentis, seu in quantum apparet offendenti: atqui cognitio quæ peccatum cognoscit Deum esse bonum infinitum, est valde imperfecta, & limitata, ac enigmatica, representans videlicet bonum infinitum instar boni finiti & est modò perfectior, modò imperfectior: de ratione suæ limitationis habet quòd possit consti- tere cum peccato: si enim esset vltio innotia Dei, redderet hominem impeccabilem: eposi- gnitas offensæ licet infinita, & aliquo modo nota cognita ut infinita, non auget malitiam peccati, ut fiat simpliciter infinita.

Probatur Conclusio 4. Ex eod. Card. Pal- lav. Nullum malum, inquit, potest esse infi- nitum: ergo nec peccatum. Antecedens probatur. Vel enim est necessarium, vel contingens. Non necessarium: quia omne necessarium est bonum, nec contingens: quia Deus illud cognoscens, adeoque liberè abstineret ab eo impediens: sed impossibile est, ut voluntas non efficaciter odiet ac repudiet malum infinitum cognitum ut tale, sicut impossibile est, ut non amet & velit bonum infinitum cognitum ut tale, tantum enim habet vim bonum ad excitandum amorem, quantum habet malum ad excitandum odium: ergo ma- lum infinitum contingens est impossibile.

16. Probatur Conclusio iterum à priori. Malitia peccati tanta & non major est, quam in bonitas debita, quæ per peccatum formaliter ex- cluditur: sed hæc bonitas debita non est bonitas infinita, sed est simpliciter finita, ergo etiam ma- litia peccati non est simpliciter infinita sed finita. Major videtur innegabilis. Declaratur tamen ampliùs. In tantum aliqua forma est malis sub- jecto, in quantum privat subiectum aliquo bono debito, & illius bonitatem non compensat: ergo gradus malitiae mensuratur per ordinem ad gra- dum

dam bonitatis formæ quâ privat, & quæ sit debita: si enim debita non est, non dicitur subiectum malè affectum, aut malè se habere per carentiam illius formæ.

17. Confirmatur. Nam Bonum & Malum habent se ad invicem in moralibus, sicut rectum & obliquum in physicis aut Mathematicis: sicut ergo linea obliqua eò magis est obliqua, quò magis recedit à rectitudine: ita in moralibus eò aliquid est magis malum, quò plùs recedit à bonitate hic & nunc debita.

18. Minor verò Argumenti facti est etiam apud adversarios in confesso. Nam forma debita denominans hominem moraliter bonum & rectum, non est alia, quàm ille actus qui excluditur per peccatum: sed bonitas illius actus est bonitas tantum finita: ergo bonum exclusum per malitiam peccati, est bonum finitum.

DICES. Potest actus peccaminosus habere sex gradus intensiōis, & tamen actus debitus non deberet habere sex gradus intensiōis; sufficienter enim excluderetur actus malus per vnicum gradum actus boni: ergo potest in actu malo esse major malitia, quàm sit bonitas in actu opposito debito. 2. Distinguendo consequens: potest esse major materialiter & intensivè, vel etiam extensivè, & quoad numerum actuum, concedo: formaliter seu secundum formalitatem malitiæ, quæ in singulis gradibus imbibitur, & de qua est præsens questio, Nego consequentiam. Vnde si esset possibilis actus infinitè intensus, esset vique infinitæ malitiæ materialiter, sed non formaliter, hoc est, non secundum illam formalitatem quàm adversarij volunt esse simpliciter infinitam in omni peccato mortali, & in omni gradu illius. Confirmantur dicta ex solutione objectionum.

Solvuntur Argumenta contraria.

19. Obijciunt primò famosum Argumentum calculatorium. Quò Major est dignitas offensi, eò major est gravitas offensa: ergo si dignitas offensi est simpliciter infinita, etiam offensa erit simpliciter infinita in ratione offensa: atqui persona offensa est simpliciter infinita: ergo etiam offensa est infinita.

Priusquam respondeamus directè, retorquetur Argumentum, ostendendo quòd nimium probet. Imprimis probaret, quòd etiam Amor Dei esset infinitè bonus. Quò enim præstantior est persona amata, eò præstantior est Amor: sed Persona divina est infinitè præstans: ergo amor illius est infinitè præstans: quod omnes negant.

Secundò probaret argumentum, quòd malitia peccati tanta sit, quantus est valor satisfactoris & Meritorum Christi, adeoque Christus non satisfecisset superabundanter, nec vnus actus Christi fuisset sufficiens pro omnibus peccatis. Probatur autem ex fundamento adversariorum. Satisfactio Christi vique non fuit major in suo genere, quàm fuerit dignitas Christi satisfaciētis,

& Dei offensi: si ergo malitia peccati assurgit ad infinitam malitiam aequalem dignitati offensi & Christi satisfaciētis, erit per consequens æqualis satisfactori Christi: ergo hæc non superabundat.

20. Retorsionem hanc censuit ex adversarijs P. Bernal. d. 4. f. 6. a. n. 125. aliter solvi non posse, quàm asserendo, omnes & singulos actus meritorios Christi fuisse infinitè intensos. Verùm hanc intensiōem esse Chymaricam suppono ex Philosophia, & omitto alia, quæ huic responsioni opponi possent.

Tertiò retorqueri potest argumentum ad hominem contra adversarios, quorum plerique volunt, peccatum Veniale esse etiam offensam divinam propriè dictam, & tamen negant habere malitiam infinitam: certè hic non minùs procedit calculatio, quàm in peccato mortali, vt per se manifestum est.

21. Ad Argumentum responderetur directè, distinguendo antecedens. Gravitas offensa crescit crescente dignitate offensi, augmento & proportionem Arithmetica seu rationali, negatur, Geometrica & Irrationali, conceditur antecedens, & negatur consequentia. Proportio rationalis vocatur illa, quæ observatur inter extrema, quorum vnum ita potest crescere, vt adæquet alterum: v.g. quò sunt plures homines, eò sunt duplò plures oculi, & oculi centum hominum possunt adæquari à numero Ducentorum hominum. Proportio Irrationalis est, quæ observatur inter extrema, quorum vnum non potest vnquam ita crescere, vt adæquet alterum, prout contingit in cognitione & objecto: si enim objectum est perfectius cognitione, eò quòd objectum sit substantia, cognitio verò accidens, nunquam potest cognitionis accidentaliter perfectio crescendo adæquare perfectionem objecti, & tamen etiam hic procedit illa calculatoria propositio: quò est perfectius objectum, eò est perfectior cognitio. Jam verò ad hoc genus extremorum pertinent extrema, de quibus disputamus. Sicut enim amor & honor nunquam potest assurgere ad eum gradum bonitatis, in quo consistit dignitas divina amata & honorata, ita nec offensa seu contemptus: nam, vt vidimus, offensa non potest esse in maiore gradu malitiæ, quàm in quo gradu bonitatis est amor & honor debitus, qui semper est & manet Finitus.

Replicabis. Offensa dignitatis creatæ in suo genere est in eo gradu malitiæ, in quo gradu est dignitas offensi: ergo idem dicendum erit de offensa dignitatis increatæ. Retorqueo. Honor debitus dignitati creatæ est in eo gradu bonitatis, in quo est dignitas honorati: ergo etiam honor debitus Deo. Si adversarij negent antecedens retorsionis, negabo ego antecedens replicæ: si verò concesso antecedente negent consequentiam, negabitur etiam eorum consequentia, & paritas. Est autem hæc disparitas. Dignitas Personæ creatæ est finita, & ideo taxat sibi certum gradum honoris, quo maior possibilis quidem est, sed illi dignitati indebitus, adeoque excedens.

K k 3

quapropter

quapropter in hoc sensu potest concedi, quod honor & honoratio in suo genere adæquent dignitatem personæ creatæ: Deus autem non ita taxat sibi honorem, ut major possibilis illi non debeat pura creatura: sed quacunquē honoratione posita si est alia major possibilis, etiam hæc potest Deo esse debita, si eam exigit: quapropter honoris debitum taxatur hic & nunc mediante cognitione & dictamine practico quod actum honoris præcedit: & per consequens eodem modo taxatur offensa talis honoris exclusiva.

22. Objicitur 2. Illud malum est simpliciter infinitum in ratione demeriti, quod meretur pœnam simpliciter infinitam: sed talem meretur peccatum mortale: ergo &c. Minor probatur, quia pœna æterna æquivaleret pœnæ temporali infinite intensæ: imò tolerabilius & optabilius videtur, sustinere pœnam infinite intensam tempore finito, quam pœnam acerbissimam per totam æternitatem. Responderi posset primò, Negando minorem. Reverà enim pœna æterna à parte pœnæ, non est infinita categorématique, sed tantum syncategorematicè, quia nunquam ponitur reip̄a nisi in duratione finita. Porro pœna simpliciter infinita in intensione est impossibilis, & ideo non potest comparari cum pœna æterna: quomodo autem argumentum retorquendum sit in actu bono, jam suprà contra Huradum ostensum est.

23. Verum, demus pœnam æternam posse vocari pœnam simpliciter infinitam. 2. ad argumentum negando Majorem, quemadmodum adversarij negare debent in merito præmij æterni. Quare autem tam præmium quam pœna debeat esse æterna, etiam si actus meritorij & demeritorij non sint simpliciter infiniti, non spectat ad hunc locum, sed ad tractatum de actibus humanis. Breviter rationem utriusque dat Card. Pallav. & etiam post S. Augustinum proponit Comptonus. Hæc enim (inquit Card.) est conditio naturæ rationalis, ut debeat sistere in aliquo termino Boni vel Mali; & quidem nisi terminus boni posset naturaliter esse firmus & æternus, homo appetitu naturali appeteret aliquid impossibile, dum appetit perpetuam felicitatem. Econtra nisi pœna deberet esse æterna, Deus non esset summè timendus, siquidem omne temporale potest contemni, utpote non oppositum cum ultimo fine, hoc est æternæ felicitate, quam solam necessariò desideramus.

Quod autem attinet ad pœnam æternam, alia specialis ratio paulò post reddetur.

24. Respondetur nunc ad Argumentum 2. Distinguendo Majorem. Quod meretur pœnam infinitam, est etiam infinitum, eo modo quo pœna est infinita, concedo, alio modo quem adversarij contendunt, nego Majorem & distinguo Minorem. Pœna æterna est infinita præcisè quoad durationem à parte pœnæ, concedo Minorem, est infinita quoad intensiorem vel perfectionem, nego Minorem; & distinguo conse-

quens: ergo etiam peccati malitia est infinita quoad durationem, concedo consequentiam alio modo, nego consequentiam. Itaque peccatum mortale est ex natura sua irreparabile nisi peccanti, adeoque quantum est ex se est æternum, nisi gratis condonetur: negatà porro condonatione evadit simpliciter æternum. Vltimò homini decedenti in peccato mortali, negatur à Deo omnis condonatio: ergo jam evadit hoc sensu infinitum: & non nisi ut sic constituto peccato debetur æterna pœna: ergo ut sic est summa proportio inter peccatum mortale & pœnam æternam.

25. Hinc quidam Recentior Hispanus estimat expedite rationem reddi, quare peccatum æternum puniatur. Cum enim peccatum mortale æternum, hoc ipso æternum constituitur inimicum Dei: atqui offensus habet Jus tractandi male inimicum, quamdiu manet inimicus: ergo debet Deus jus æternum male tractandi inimicum. Ad promerendam ergo pœnam æternam non requiritur malitia infinita intensivè, seu in perfectione, sed sufficit infinita duratio peccati, propter impossibilitatem condignæ satisfactionis (ut adversarij fatentur esse) præstandæ à creatura pura, & propter negationem condonationis eam æternam.

26. DICES. Causa debet esse æqualis effectui, ergo si aliquid est causa alicujus effectus infiniti, debet etiam causa esse aliquo modo infinita: atqui peccatum actuale causat aliquem effectum infinitum, nempe voluntatem divinam non condonandi peccatum per totam æternitatem: Ergo debet etiam ipsum peccatum actuale esse aliquo modo infinitum: non est autem infinitum quoad durationem; ergo quoad perfectionem seu malitiam. Omnia retorqueant in actu bono merente voluntatem Dei præmiandi æternum, Respondetur directè, Distinguendo antecedens: Causa adæquata debet esse infinita, concedo, inadæquata, nego antecedens. Voluntas Dei nunquam condonandi, habet potentiam pro causa (improprie loquendo, hoc est pro determinativo) voluntatem divinam essentialiter quoniam peccatum. Hoc modo cognitio transiens causat sui speciem perpetuam; homicidium æternam causat irregularitatem perpetuam, & sic de ceteris alijs.

27. Objicitur 3. Quæcunque æquivalent vni tertio, æquivalent inter se. Sed malitia peccati & pœna quoad intensiorem infinitam, æquivalent vni tertio, nempe pœnæ æternæ: ergo æquivalent inter se: ergo sicut pœna infinita intensæ est simpliciter infinita, ita & malitia peccati erit simpliciter infinita. 2. Transmissi per hunc Minorem, quod pœna simpliciter infinita æquivalet pœnæ æternæ, (quod in rigore falsum est, ut jam suprà dictum) distinguo Majorem: Quæ æquivalent vni tertio eodem genere æquivalentiæ, æquivalent inter se, concedo Majorem, quæ æquivalent diverso genere æquivalentiæ, nego.

nego Majorem: cuius rei plura exempla suppe-
runt. Sic centum Aurei sunt æquales equo, &
equus est æqualis Juri in equum quod habet do-
minum, & tamen centum aurei non sunt æquales
Juri domini in equum: hoc est: si ego detine-
rem equum alienum, non satisfacerem Justitiæ ad
æqualitatem, si domino repenti equum, obtru-
derem centum aureos, volens retinere equum:
cogerem enim illum ad vendendum equum.
Itaque Jus seu Dominium Equi, & centum aurei
sunt quidem æqualia eidem equo, sed non sunt
æqualia inter se; alioquin satisfaceret Justitiæ à
fure, si daret centum aureos, retento equo, quia
Justitiæ non obligat nisi ad æqualitatem. Ratio
autem est, quia Dominium est æquale equo tan-
quam facultas disponendi de re, tanquam obje-
cto talis facultatis: Centum Aurei sunt æqua-
les equo in ratione pretij, si equus emendus es-
set: sicut ergo color in ratione objecti adæquat
potentiam Visivam, & Florenus adæquat libram
coloris in ratione pretij, nec tamen Florenus ad-
æquat potentiam Visivam in ratione objecti sicut
adæquat color, ita nec centum floreni adæquant
Jus Domini, volentis equum suum adhuc existen-
tem habere potius, quam ejus pretium.

28. Pari modo pœna infinita in intensio-
ne, æquivaleret (ut nunc permitto) pœnæ æternæ
quoad numerum, comparando v. g. numerum
dierum cum numero graduum, peccatum verò
non adæquat pœnam æternam hoc genere æqui-
valentiæ, sed in ratione causæ demeritorie, seu in
ratione formæ constituentis inimicum. quo sen-
su non adæquat pœnam simpliciter infinitam,
quia in tantum meretur pœnam æternam, in
quantum ipsum peccatum durat æternum: qua-
propter si infligeretur pœna simpliciter infinita,
& peccatum adhuc permaneret transactâ jam
pœnâ infinitè intentâ, adhuc maneret jus ad pœ-
nam æternam, & sic pœna esset major quam sit
malitia peccati, quæ non meretur pro tempore
determinato pœnam simpliciter infinitam.

29. DICES. Est pœna inferni, non sit
pœna simpliciter infinita, revera tamen peccatum
mortale meretur pœnam simpliciter infinitam:
alioquin malè dicerent Patres & Theologi, Deum
punire peccata citra seu infra condignum. R. Cum
pœna simpliciter infinita sit impossibilis, repu-
gnat, quòd peccatum illam mereatur. Deinde
illud est, quòd peccatum defacto non puniatur
ad æqualitatem, ita ut illud quod deest, sit pœna
simpliciter infinita, neque hæc est mens PP. aut
Theologorum, sed dicere volunt, quòd de Miseri-
cordia Dei meritò cogitandum sit, eam aliquantò
minus punire, quam condignè posset. Caterùm
Scriptura S. non semel indicat æqualitatem pœnæ.
Deuter. 25. v. 7. *juxta mensuram delicti erit et
plagatum modus* Apoc. 18. v. 7. *Quantum glorifi-
cabit se & in delicijs fuit, tantum date illi tormen-
tum & lucrum.* P. Martinus Esparza aliter intel-
ligit illud effatum, sicut & illud, quòd Deus
premiat ultra condignum: & dicit, non possit

aliter verificari universaliter, nisi in hoc sensu,
quòd plus mali sit in peccato, quam in pœna pec-
cati, quæcumque tandem pœna infligeretur, cum
sint diversi ordinis: & e converso plus boni sit in
præmio, quam in Merito, quia sunt diversi gene-
ris, & peccatum constituit supremum genus mali,
adeoque non potest ab ullo alio malo in ratione
mali adæquari; & e converso Visio Beata consti-
tuit supremum genus Boni creati accidentaliter.

30. Objicitur 4. Gravitas mali pensatur
à præstantia Boni quo privatur, & consequenter,
illud malum quod privatur bono simpliciter infini-
to, est malum simpliciter infinitum: atqui pec-
catum privatur bono simpliciter infinito, nempe
Deo, ergo est infinitum malum. R. Distinguen-
do majorem. Quod privatur infinito bono secun-
dum se & immediatè, concedo: quod privatur in-
finito bono duntaxat quoad possessionem finitam
& limitatam, nego ma. & eodem modo distin-
ctâ minore negatur consequentia. Peccatum ergo
non aliter privatur Deo, quam quatenus privatur vi-
sione Beatificâ.

31. Objicitur 5. Illud est malum simplici-
ter infinitum, quod aufert à Deo bonum simplici-
ter infinitum: sed hoc facit peccatum mortale,
aufert enim à Deo rationem ultimi Finis, & eum
transfert in creaturam. R. 1. Hoc modo pro-
bari posse, quòd actus honestus esset bonum sim-
pliciter infinitum: nam quod tribuit Deo bonum
simpliciter infinitum, est bonum simpliciter infini-
tum; sed actus honestus tribuit Deo bonum
simpliciter infinitum, nempe rationem ultimi fi-
nis, ergo &c. R. 2. Negando Minorem, & ejus
probationem. Non enim aufert peccatum à Deo
hoc quod est; esse ultimum finem rerum omnium,
sive: esse omnibus creaturis propositum ut ulti-
mum Finem: sed solum aufert à Deo exercitium
ultimi finis respectu hominis peccantis, & pro hoc
casu particulari: hoc est, peccatum est actus, quo
peccator non ordinat hic & nunc suas actiones
in Deum ut ultimum finem: hoc autem exerci-
tium est bonum simpliciter finitum, & Deo extrin-
secum, consistens videlicet in actu virtutis, qui
per peccatum excluditur: ergo etiam privatio
illius est simpliciter finita.

32. DICES. Saltem illud peccatum ef-
fet simpliciter infinitè malum, quo quis intende-
ret destruere Deum, nec enim malitia pensatur ex
eventu, sed ex affectu. Responderi posset retor-
quendo Argumentum in actu volente Deum con-
servare ab interitu, qui esset infinitè bonus. Di-
rectè responderet Card. Pallav. affectum non acci-
pere bonitatem vel malitiam ad mensuram affe-
ctus chimerici. Tunc enim affectus æstimatur
perinde ac eventus, seu actus & effectus simul,
quando effectus est simpliciter possibilis, ac proin-
de quando affectus posset in aliquo casu esse effe-
ctivus illius effectus. Proculdubio enim affectus
destruendi Deum, non habet tantam malitiam,
quantam haberet, si illud possibile esset: nam in
hoc casu teneretur Deus illum impedire, cum ta-

ma

men defacto non teneatur. Omisſa hac reſponſione, quæ difficultate non caret;

Reſpondeo, Negando antecedens: nam talis affectus limitatur ab imperfectiſſima cognitione, & præterea ejus malitia non poteſt eſſe major, quàm ſit bona rectitudo oppoſita, ſc. affectus non deſtruendi Deum, quæ eſt finita.

33. Objicitur 6. illud eſt malum ſimpliciter infinitum, quod habet infinitam ineligibilitatem, hoc eſt, quod nunquam licet eligeretur, etiamſi per impoſſibile ad bonum infinitum obtinendum ſerviret & neceſſarium eſſet: atqui tale eſt peccatum: ergo &c. Habet hoc argumentum infantiam in peccato veniali, & facile Reſpondetur, Ineligibilitatem peccati non provenire ex Infinitate malitiæ, ſed ex oppoſitione cum voluntate legiſlativâ Dei, quæ eſt Regula omnis prudentis electionis. Si enim ſecundùm ſe eſſet malitia infinita, tunc eſſet majus malum quàm omne bonum poſſibile, ad quod obtinendum poteſt permiſſio peccati deſervire, hoc autem eſt falſum: quia Deus non poteſt permittere peccatum, niſi ad bonum, vel majus vel ſaltem æquale obtinendum illius permiſſione.

34. Objicitur 6. Si homo haberet infinitos gradus Gratiæ, illi omnes expellerentur per vnum peccatum mortale: ergo debet eſſe infinite malum, quia habet vim privandi infinito Bono. R. Tranſeat antecedens, Nego Conſeq. Non ſufficit ad rationem mali infiniti, eſſe impoſſibile cum bono infinito in intentione, v. g. ſi daretur in me amor infinite intenſus alicujus puræ creaturæ, cum illo eſſet impoſſibilis affectus odii, quantumvis remiſſus, ejusdem creaturæ, & tamen hic gradus non eſſet in vſo ſenſu infinitus. Præterea ut privatio alicujus boni ſit in eo gradu malitiæ, in quo gradu bonitatis eſt bonum quo privat, debet hoc bonum eſſe debitum, ut jam ſuprà notatum eſt.

Ex dictis concludimus, non ideo Incarnationem Verbi fuiſſe neceſſariam, & puræ creaturæ ſatisfactionem pro peccato impoſſibilem, quod peccatum ſit infinite malitiæ, ſed aliam Rationem querendam eſſe.

CONTROVERSIA II.

An pura Creatura poſſit condignè ſatisfacere pro peccato mortali, proprio vel alieno.

§. I.

Premittuntur aliqua de Merito Primæ Gratiæ, & ſtatuitur vera ſententia de ſatisfactione.

35. **A**dvertendum eſt diſcrimen inter Meritum & Satisfactionem. Satisfactio ſupponit offenſam propriè dictam, quæ quis aliam perſo-

nam, cui reverentiam & honorem debebat, contempſit & inhonoravit, ſive deinde hic contemptus fuerit contra Juſtitiam Commutativam, vel contra aliam virtutem, v. g. contra Religionem, vel aliam innominatam: vno verbo: ſupponit talem actum, quo alter rationabiliter ad indignationem, averſionem & inimicitiam, vel ſaltem amicitia diſſolutionem commoveri poteſt, & offendens exhibeat condignam ſatisfactionem, quæ exhibitâ, ceſſat per ſe, abſque vlla liberali remiſſione offenſi, Titulus & juſ ad indignationem & averſionem, nec poteſt ampliùs eſſe rationabiliter inſenſus. Quapropter ſatisfactio requirit æquivalentiam ſeu æqualitatem inter opus ſatisfactorium, & inter negationem offenſi: hoc debet eſſe ejusdem æſtimabilitatis, cujus eſt. Non fuiſſe offenſum. Meritum contra reſpondet præmium alterius liberalitate conferendum, in quo debet quidem habere proportionem, in opus à tali perſona proſectum, ſit dignum præmio, non tamen inſert præmiarii neceſſitatem præmiandi, niſi pactum præceſſerit: neque etiam requirit æqualitatem valoris, ut præmiarii virtutis in gratia factum, meretur augmentum gloriæ, & tamen hoc augmentum eſt quoddam præſtantius actû virtutis facti in via. Sic eſt in politicis, ſi alicui Aulico propter egregium ſervitium conferatur Præfectura vel Feudum, ut præmium proportionatum, ſed non æquale: imo enim illud facinus emerit tanto pretioſius ponimus. Poteſt ergo præmium in valore præmiarii excedere, & tamen eſſe proportionatum ſeu condignum. Hoc diſcrimine poſito præquam dicamus de poſſibilitate condignæ ſatisfactionis pro peccato mortali, placet breviter aliquid dicere (quamvis huc non magnopere pertinet) de poſſibilitate Meriti primæ Gratiæ, aut remissionis peccati alieni.

Prima ſententia negat, poſſe puram creaturam in gratia exiſtentem, mereri condignam infuſionem Gratiæ. Ita Vaſq. Gaſp. Hurt. Alaratus, Petrus-Hurt. Atriaga. Aldrete.

Secunda affirmat. Ita Suarez, Granados, VVadingus, Ripalda, & alij RR. Card. de Lugo limitat ad creaturam habentem plenitudinem Gratiæ.

Sententiæ neganti poſſibilitatem, ad hæc affirmanti implicantiam, incumbit probatio. Probationes afferam, & quid ad illas reſpondendum ſit, breviter indicabo.

36. Argumentantur aliqui primò. Qui non poteſt id quod eſt minus, neque poteſt id quod eſt plus: ſed pura creatura non poteſt condignè ſatisfacere pro peccato alieno, quod eſt minus quam Mereri Gratiam ſanctificantem: ergo non poteſt hanc Mereri. Minor probatur. Nam inſuſceptio gratiæ non ſolum eſt extinctio peccati, quæ eſt ſatisfactio, ſed eſt inſuper Aſſumptio in Amicum, quod utique plus eſt, quàm præciſè deſignare eſt inimicum. R. Diſtinguendo Majorem: ſi triuſque debeat eſſe cauſa adæquata, concedo